

4. Životní prostředí

Orné půdy ubývá

V Pardubickém kraji dlouhodobě ubývají plochy orné půdy, a to zejména ve prospěch trvalých travních porostů. Nejvýraznější byl tento trend v letech 2005 – 2010 ve správních obvodech ORP Králíky a Žamberk. Pokračuje pozvolné zvyšování podílu zastavěných ploch, v menší míře se na struktuře půdního fondu příznivě projevuje zalesňování.

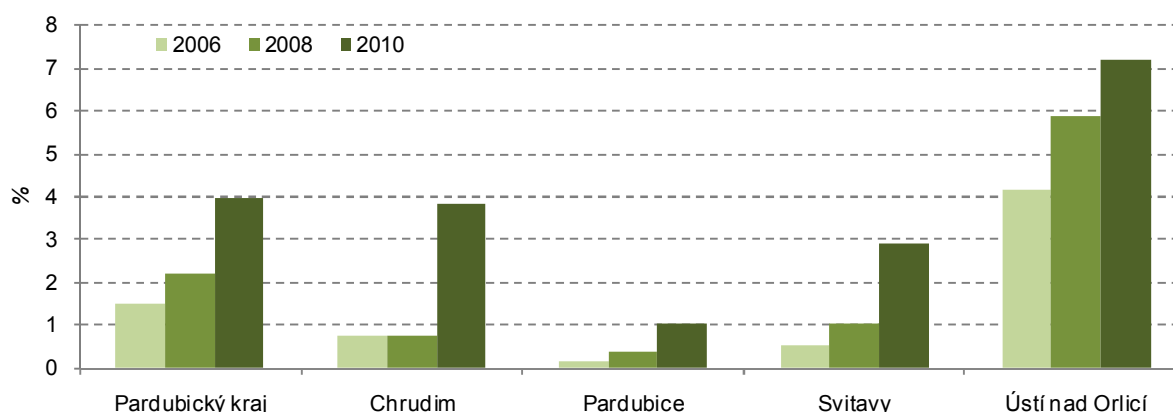
Počet ekologických zemědělců stále roste...

V roce 2010 pokračoval nárůst počtu ekologických zemědělců. Největší počet ekologických zemědělců je tradičně na Orlickoústecku, což souvisí s intenzivnějším využíváním zemědělsky méně vhodných ploch (např. podhorských oblastí) pro jinou než klasickou produkci, která by v daných lokalitách byla ekonomicky neudržitelnou. O tom svědčí i velmi malý počet ekologických zemědělců, kteří hospodaří souběžně konvenčním způsobem.

... stejně jako podíl ekologicky obhospodařované půdy

Podíl ekologicky obhospodařované půdy (tj. půdy v ekologickém zemědělství a přechodném období) se jen za poslední rok zvýšil o třetinu a dosáhl v kraji 3,9 % celkové výměry zemědělské půdy, přičemž v okrese Ústí nad Orlicí překročil 7 %, naopak v okrese Pardubice (kde je vysoký podíl zemědělské půdy) dosáhl pouhé 1 %. Oproti roku 2006 vzrostl tento podíl více než dvojnásobně, přičemž kraj díky své rozsáhlé tradiční zemědělské produkci za ostatními kraji z hlediska ekologického zemědělství dlouhodobě zaostává. Vzestupný trend se zřejmě v příštích letech zastaví, neboť se očekává, že rok 2011 je ze současného plánovacího období patrně posledním, kdy mohou zemědělci požádat o dotace na ekologické zemědělství.

Graf 41 Podíl ekologicky obhospodařované zemědělské půdy na celkové výměře zemědělské půdy v Pardubickém kraji a jeho okresech (v %)

Zdroj: Ministerstvo zemědělství

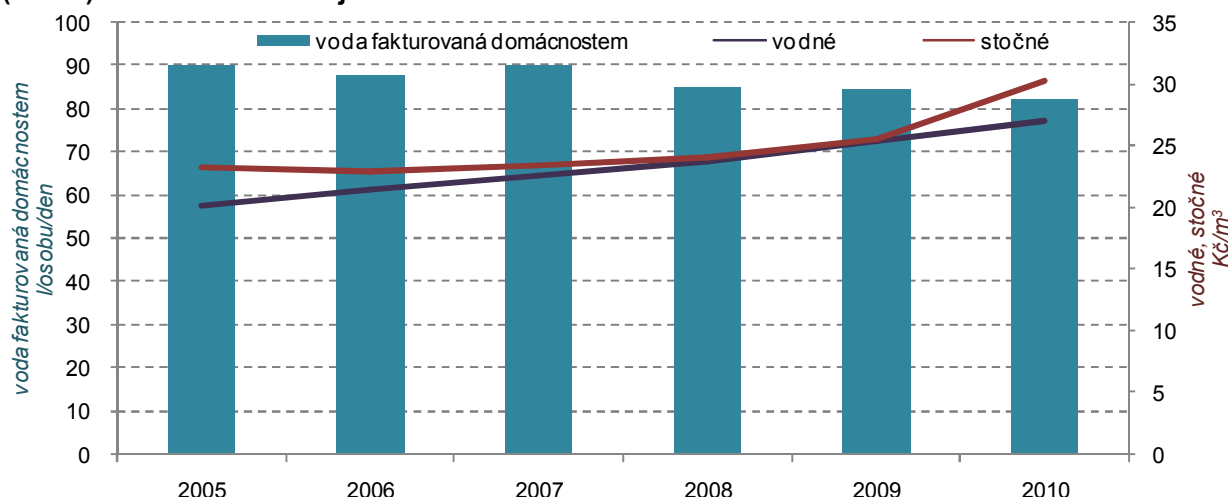
Specifické množství vody fakturované domácnostem klesá

V souvislosti se zvyšováním vodného a stočného klesá dlouhodobě v kraji (stejně jako v celé republice) specifické množství vody fakturované domácnostem. Jen za poslední rok se v Pardubickém kraji snížilo toto množství o 2,5 litru na osobu a den na 81,8 litru; od roku 2005 se toto množství snížilo o 8,3 litru.

Roste podíl obyvatel napojených na kanalizaci s ČOV

Podíl obyvatel bydlících v domech napojených na kanalizaci v kraji dlouhodobě pozvolna stoupá; v roce 2010 dosáhl 71,8 % (o 1,6 p. b. více než v předešlém roce). Na kanalizaci s koncovou čistírnou odpadních vod byla v roce 2010 napojena obydlení 67,5 % obyvatel kraje (o 2,1 p. b. více než v roce 2009), přičemž v naprosté většině případů se jednalo o mechanicko-biologické čistírny odpadních vod. Podíl čištěných odpadních vod byl v roce 2010 o něco nižší než v předchozím roce; dosáhl 96,5 %.

Graf 42 Specifické množství vody fakturované domácnostem (l/osobu/den), vodné a stočné¹⁾ (Kč/m³) v Pardubickém kraji

¹⁾ vodné a stočné je uváděno v cenách bez DPH

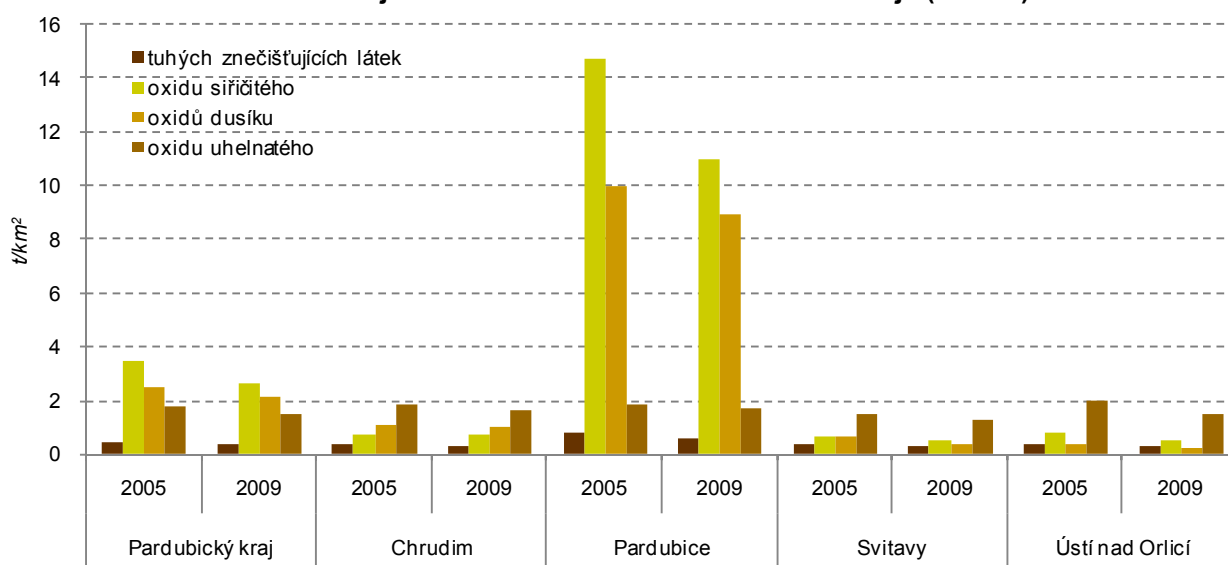
Emise hlavních znečišťujících látek pozvolna klesají

Emise znečišťujících látek se v Pardubickém kraji v posledních pěti letech postupně snižovaly, a to zejména díky velkým stacionárním zdrojům (tj. REZZO 1). Největší pokles v roce 2009 nastal u měrných emisí oxidu siřičitého (REZZO 1-4), a to o 9,6 % oproti roku předchozímu a o celou čtvrtinu oproti roku 2005. Velké stacionární zdroje znečištění se na emisích oxidu siřičitého podílejí v kraji dlouhodobě přibližně 85 % a ve srovnání s ostatními kraji vykazuje Pardubický kraj páté nejvyšší měrné emise této látky.

Roste vliv emisí z dopravy

Měrné emise tuhých znečišťujících látek klesly v kraji v roce 2009 o 2,7 % oproti předchozímu roku, přičemž podíl mobilních zdrojů (REZZO 4) těchto znečišťujících látek na celkovém množství emisí vzrostl na 45,4 %. Měrné emise oxidů dusíku v kraji klesly v roce 2009 oproti předešlému roku o 9,2 % a oproti roku 2005 o 13,6 %. Podíl velkých stacionárních zdrojů na emisích těchto látek klesl v posledním sledovaném roce na necelých 56 %, zatímco vliv dopravy stoupl na více než 40 %. Pardubický kraj zaznamenává dlouhodobě nadprůměrné množství měrných emisí oxidů dusíku a jeho postavení mezi kraji je čtvrté nejnepříznivější. Mobilní zdroje mají zásadní dopad i na emise oxidu uhelnatého – produkují 60 % znečištění. Měrné emise této látky se v roce 2009 snížily meziročně o 5,2 %, oproti roku 2005 o 17,1 %.

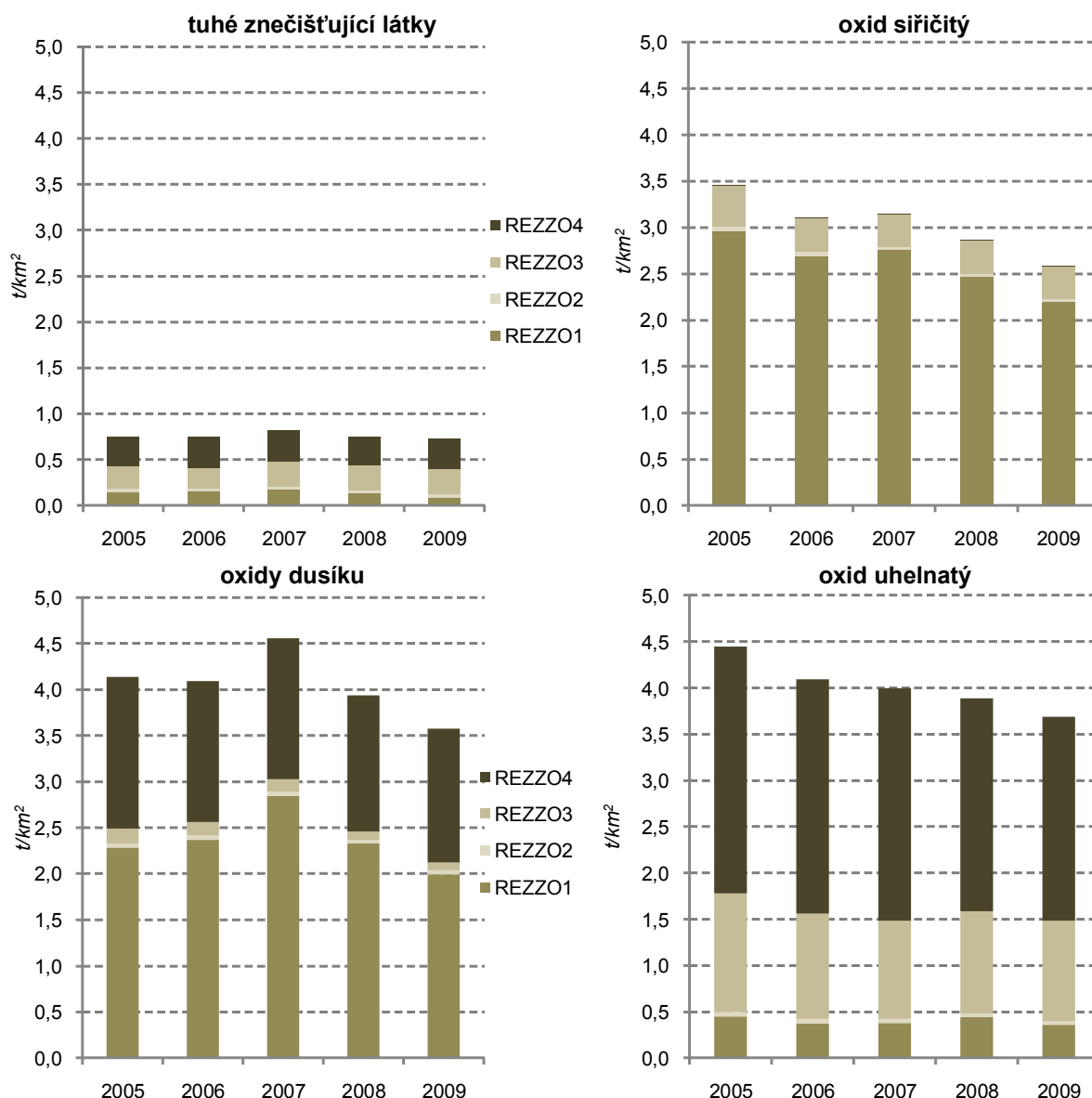
Graf 43 Měrné emise znečišťujících látek v okresech Pardubického kraje (v t/km²)

Zhoršená kvalita ovzduší přetrvává zejména v okrese Pardubice

Z územního hlediska lze konstatovat, že emisemi je nejhůře postiženo území nejbližší zdrojům; v kraji se znečištění nejvíce dotýká okresu Pardubice. Zde mají negativní vliv na stav ovzduší ze stacionárních zdrojů především elektrárny v Opatovicích a ve Chvaleticích, dále pak průmyslové podniky v krajském městě a jeho okolí. Zhoršená kvalita ovzduší vlivem dopravy sužuje všechna větší města (zejména ta, kde se ve špičkách tvoří kolony aut z důvodu špatné průjezdnosti) a okolí hlavních dopravních tepen v kraji.

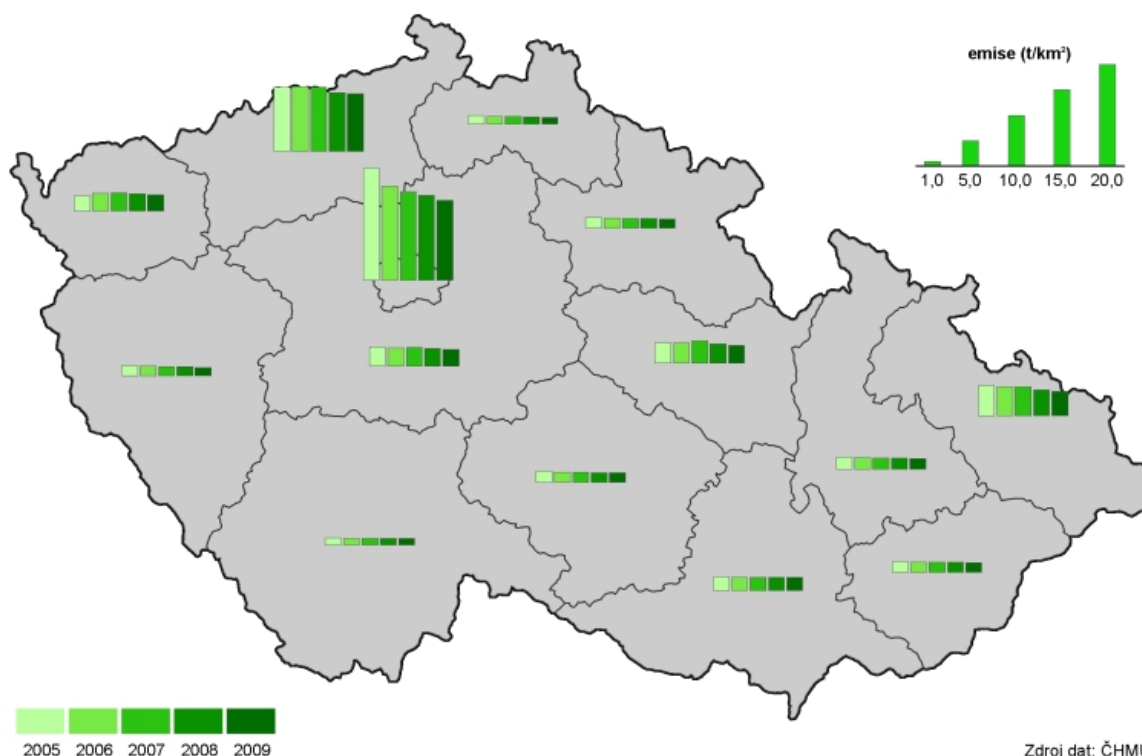
Graf 44 Měrné emise REZZO 1-4 podle zdroje znečištění v Pardubickém kraji (v t/km²)

Snížení emisí ze stacionárních zdrojů pokračovalo ve všech okresech

Na úrovni okresů jsou k dispozici údaje pouze za kategorie stacionárních zdrojů (tj. REZZO 1 – velké zdroje, REZZO 2 – střední zdroje a REZZO 3 – malé stacionární zdroje znečištění). Emise čtyř sledovaných znečišťujících látek pocházejících z REZZO 1-3 ve všech okresech klesaly. Největší meziroční pokles měrných emisí tuhých látek zaznamenal okres Pardubice (o 20 %) a u oxidu siřičitého okres Ústí nad Orlicí (o 16 %). V případě emisí oxidů dusíku byl největší pokles v roce 2009 oproti předešlému roku zjištěn v okrese Svitavy (o 24 %) a z hlediska znečištění oxidem uhelnatým došlo k největšímu relativnímu zlepšení v okrese Ústí nad Orlicí (o 15 %).

Měrné emise NO_x (REZZO 1-4) v krajích v letech 2005 až 2009

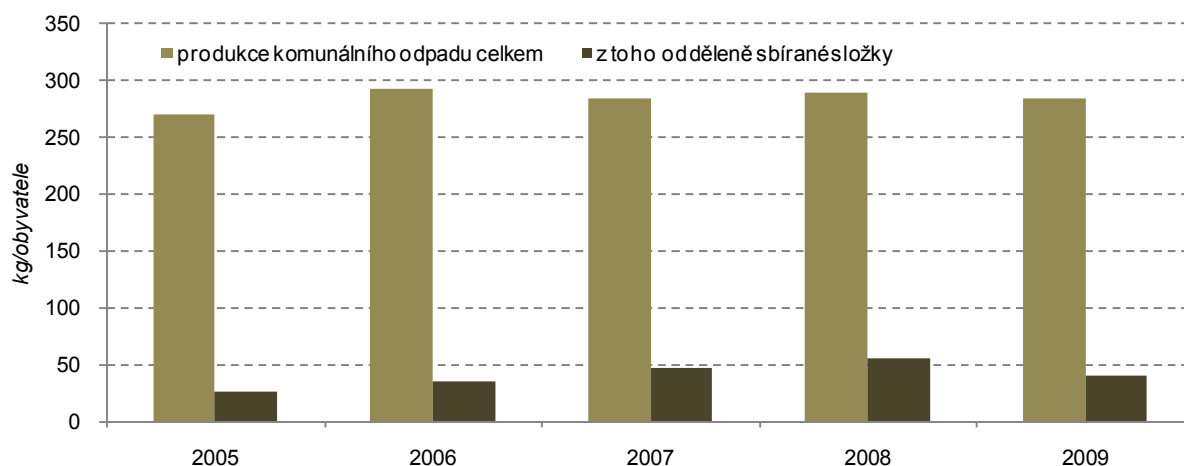

Zdroj dat: ČHMÚ

Množství odděleně sbíraných složek komunálního odpadu kleslo

Produkce komunálního odpadu klesla v roce 2009 oproti předchozímu roku o 1 %; v přepočtu na 1 obyvatele dosáhla v kraji 283 kg za rok. Toto množství je z celorepublikového hlediska podprůměrné. Podíl odděleně sbíraných složek odpadu rostl až do roku 2008 na 20,0 %, v roce následujícím klesl na 14,4 % (přesto však zůstal mírně nadprůměrný). Množství odděleně sbíraných složek komunálního odpadu v roce 2009 kleslo až pod úroveň roku 2007 na 40,7 kg/obyvatele; maxima dosáhlo v roce 2008 (57,4 kg/obyvatele).

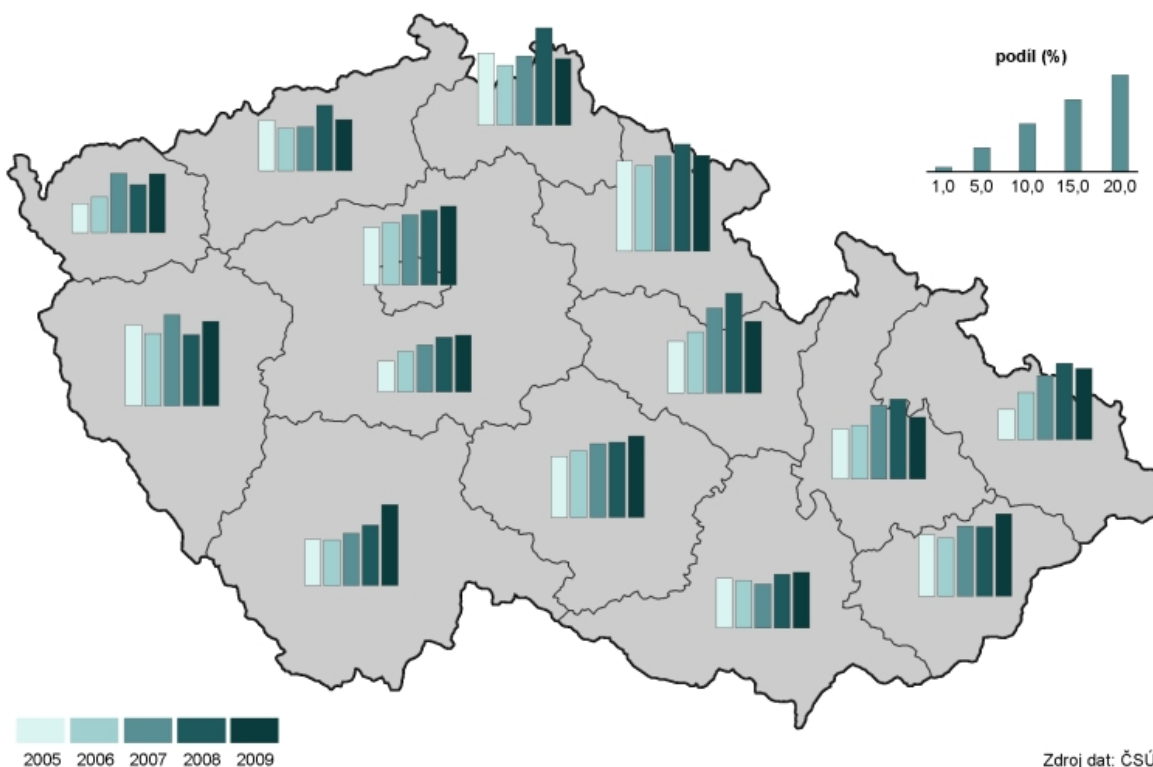
Graf 45 Produkce komunálního odpadu v Pardubickém kraji (v kg/obyvatele)

Produkce podnikového odpadu vzrostla

Vývoj celkové produkce podnikového odpadu v kraji rok od roku kolísá; v roce 2009 bylo vyprodukováno o 19 % více podnikového odpadu než v předchozím roce a o 17 % více než v roce 2005 – tyto roky však byly charakteristické podprůměrným objemem produkce odpadů. V přepočtu na regionální HDP v roce 2009 objem vyprodukovaného podnikového odpadu meziročně vzrostl, avšak oproti roku 2005 klesl.

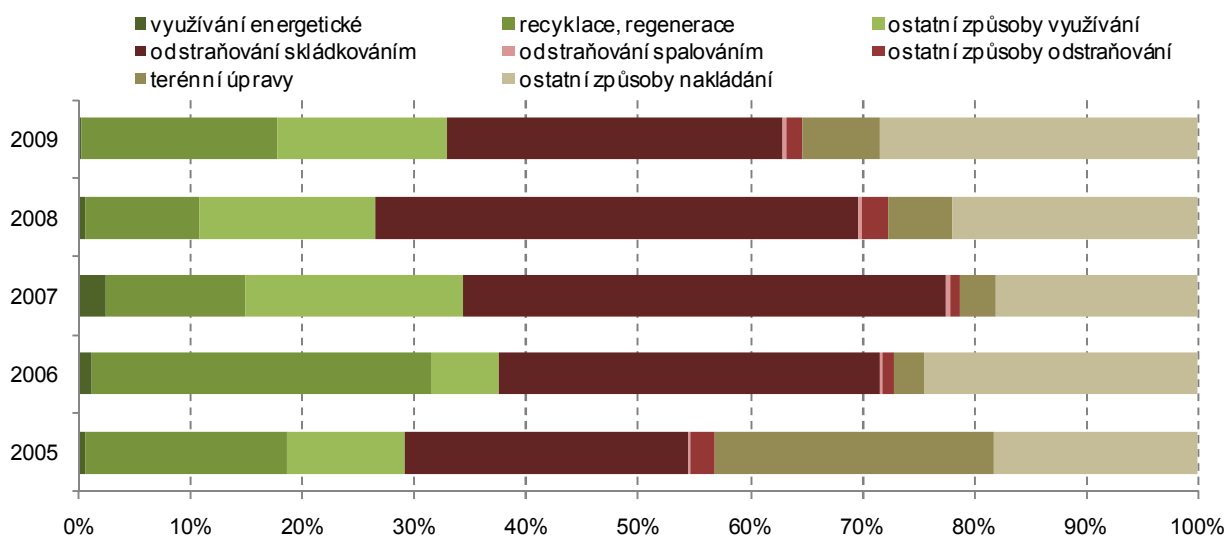
Podíl odděleně sbíraných složek komunálního odpadu v krajích v letech 2005 až 2009

Nakládání s nebezpečným odpadem tvoří jednu dvacetinu celkového objemu

Celkové množství odpadu, se kterým bylo v kraji nakládáno, se v posledních letech zvyšovalo; v roce 2009 byl jeho objem o čtvrtinu větší než v předešlém roce a o více než třetinu větší než v roce 2005. Objem nebezpečného odpadu i jeho podíl na celkovém nakládání meziročně kolísá; v posledních letech představoval v kraji více než 5 % objemu.

Graf 46 Nakládání s odpady v Pardubickém kraji podle vybraných způsobů nakládání

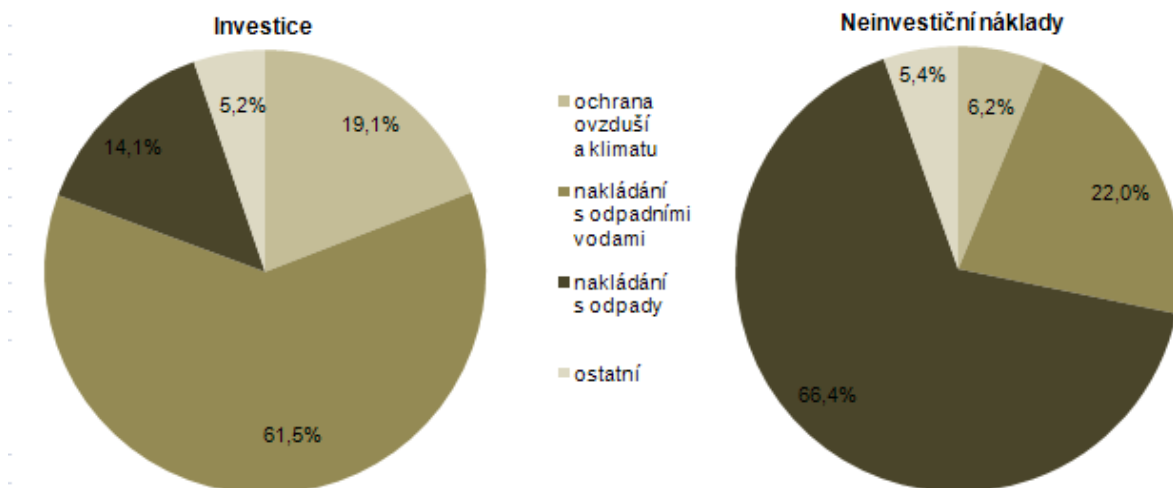
Množství využitého odpadu vzrostlo...

Množství využitého odpadu v Pardubickém kraji rostlo, jeho podíl kolísá a v roce 2009 dosáhl 33 % celkového objemu odpadu, se kterým bylo v tomto roce nakládáno. Při recyklaci či regeneraci bylo využito 17 % celkového množství odpadu, naopak energetické využívání je svým podílem v kraji zanedbatelné.

... na rozdíl od odstraněného odpadu

V souvislosti s růstem celkového objemu odpadu rostlo i množství odstraněného odpadu, a to až do roku 2008 – v roce 2009 došlo k jeho poklesu. Podíl odstraněného odpadu v roce 2009 dosáhl 32 % (o rok dříve 46 %), z čehož plných 30 % představovalo skládkování, zatímco spalování pouhá 0,3 %. V posledním roce, za který jsou k dispozici data, bylo v kraji ostatními způsoby nakládáno s 35 % odpadu, z toho na terénní úpravy připadlo 7 % celkového objemu.

Graf 47 Investice a neinvestiční náklady na ochranu životního prostředí investorů se sídlem v Pardubickém kraji podle účelu (v %; průměr let 2005 - 2009)

Výdaje na ochranu životního prostředí kolísají, v posledním roce vzrostly

Výdaje na ochranu životního prostředí meziročně kolísají. V roce 2009 dosáhly v Pardubickém kraji pořízené investice na ochranu životního prostředí podle místa investice na 1 obyvatele částky 2 101 Kč, což bylo o 29 % více než v předchozím roce a o 5 procent méně než v roce 2005. V členění dle účelu jsou za kraje k dispozici pouze data podle sídla investora. Z výše uvedeného grafu znázorňujícího pětiletý průměr je patrné, že struktura vynaložených finančních prostředků se zásadně liší u investic a neinvestičních nákladů. Největší podíl investic je určen na nakládání s odpadními vodami, zatímco rozhodující objem neinvestičních nákladů je vynaložen na nakládání s odpady.

Podrobnější údaje k životnímu prostředí na internetových stránkách ČSÚ Pardubice

[tematická skupina Ekologie](#)

[tematická skupina Chráněná území](#)

[tematická skupina Vodovody a kanalizace](#)

[tematická skupina Využití půdy](#)

Externí zdroje dat

[Český hydrometeorologický ústav - emise](#)

[Ministerstvo zemědělství - ekologické zemědělství](#)